

دستورالعمل اجرایی دوره دکتری (Ph.D.)

الف - مقدمه

دستورالعمل اجرایی دوره دکتری بمنظور ایجاد وحدت رویه در برگزاری این دوره در سطح دانشگاه تدوین گردیده است. بموجب این دستورالعمل که مبتنی بر آیین نامه های مصوب وزارت علوم ، تحقیقات و فناوری است، دوره دکتری شامل دو بخش آموزشی و پژوهشی می باشد. مجموع واحدهای دوره دکتری ۳۶ واحد است که ۱۲ واحد آن آموزشی و ۲۴ واحد آن پژوهشی و مربوط به تنظیم رساله دکتراست. تمرکز اصلی در برنامه دوره دکتری بر پژوهش استوار می باشد و واحدهای درسی بمنظور تقویت توان علمی دانشجو در اجرای فعالیتهای پژوهشی دوره در نظر گرفته شده اند.

ب - پذیرش

ماده ۱ - شرایط ورود به دوره دکتری:

- ۱-۱ داشتن شرایط عمومی تحصیل در دوره های آموزش عالی.
 - ۲-۱ داشتن حداقل مدرک کارشناسی ارشد (فوق لیسانس) در دوره های مشتمل بر پایان نامه در یکی از رشته های تحصیلی متناسب با رشته تحصیلی مورد تقاضا از یکی از دانشگاه های معتبر داخل یا خارج کشور با حداقل معدل ۱۵ یا معادل آن. رشته های متناسب برای ادامه تحصیل به پیشنهاد گروه های آموزشی و تصویب شورای دانشکده تعیین می گردند.
 - ۳-۱ داشتن مهارت های زبان انگلیسی، براساس ضوابطی که توسط شورای آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه تعیین می گردند.
 - ۴-۱ داشتن مهارت های تخصصی، براساس ضوابطی که توسط شورای آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه تعیین می گردند.
 - ۵-۱ داشتن توصیه نامه از حداقل دو تن از اساتید قبلی با استفاده از فرم مربوطه.
- تبصره:** داوطلبان واجد شرایط ادامه تحصیل در دوره دکتری از طریق آیین نامه استعداد های درخشان و یا سایر آیین نامه های مشابه، براساس دستورالعمل های اجرایی مصوب در دانشگاه پذیرفته می شوند.

ج - استاد راهنما

ماده ۲- داوطلبین پذیرفته شده در دوره دکتری پس از ثبت نام، فعالیت های آموزشی و پژوهشی خود را زیر نظر استاد راهنما انجام میدهند.

ماده ۳ - استاد راهنما در مقطع دکتری باید عضو هیأت علمی با حداقل وضعیت استخدامی رسمی آزمایشی و یا عضو پیمانی که تبدیل وضعیت وی به رسمی آزمایشی به تأیید کمیته منتخب دانشکده رسیده است بوده و واجد شرایط زیر باشد.

- ۱-۳ - حداقل مرتبه استادیاری
- ۲-۳ - سه سال سابقه تدریس در مقطع کارشناسی ارشد.
- ۳-۳ - راهنمایی حداقل سه پایان نامه کارشناسی ارشد.
- ۴-۳ - انتشار حداقل دو مقاله در مجلات ذکر شده در فهرست مجلات نمایه شده وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و یا یک مقاله در مجلات مذکور و سه مقاله در کنفرانس‌های علمی. در هر حال انتشار حداقل یک مقاله غیر مستخرج از پایان نامه در مجلات نمایه شده ضروری است.
- ۵-۳ - اخذ نظر موافق شورای دانشکده جهت پذیرش دانشجوی دکتری با توجه به میزان حضور و سوابق پژوهشی و نیز شرایط تحصیلی دانشجویان دکترای قبلی و فعلی.
- تبصره ۱:** استاد راهنما با تقاضای دانشجو، موافقت استاد و تأیید گروه آموزشی ذیربط در شروع تحصیل دانشجو تعیین می‌گردد.
- تبصره ۲:** در صورت تشخیص استاد راهنما و تأیید شورای گروه آموزشی ذیربط، یکی از اعضای هیأت علمی با حداقل مرتبه استادیاری از داخل یا خارج از دانشگاه می‌تواند بعنوان استاد راهنمای دوم در هدایت پژوهشی دانشجو همکاری نماید. مسئولیت نهایی کلیه فعالیت‌های دانشجو در طول دوره بر عهده استاد راهنمای اول (که در این دستورالعمل استاد راهنما نامیده می‌شود) خواهد بود.
- تبصره ۳:** تغییر استاد راهنما با تقاضای دانشجو، تأیید گروه آموزشی ذیربط و تصویب شورای آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده و حداکثر تا قبل از دفاع از پیشنهادیه رساله میسر می‌باشد. در عین حال به مراجع ذیربط در دانشکده توصیه می‌شود که با تغییر استاد راهنما بجز در شرایط کاملاً استثنایی و بدون حصول اطمینان از وجود دلایل موجه موافقت ننمایند.
- ماده ۴-** حداکثر تعداد دانشجویان دکتری اعضای هیأت علمی واجد شرایط با توجه به مرتبه و سوابق علمی آنان توسط شورای آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه تعیین می‌گردد.
- ماده ۵-** در صورت نیاز و تشخیص استاد راهنما، یک یا حداکثر دو تن از اعضای هیأت علمی دانشگاهها یا سایر متخصصان ذیصلاح به عنوان "استاد مشاور" رساله دانشجو تعیین و از همکاری آنان پس از برگزاری موفقیت آمیز ارزیابی جامع دانشجو و تأیید گروه آموزشی مربوطه استفاده می‌گردد.
- ماده ۶-** ضوابط مربوط به حق الزحمه اساتید راهنما و مشاور توسط شورای آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه تهیه و جهت تصویب به مراجع ذیصلاح ارجاع می‌گردد.

د- مرحله آموزشی

- ماده ۷-** دانشجوی دکتری باید ۱۲ واحد درسی را در طول مرحله آموزشی دوره تحصیل خود که حداکثر ۳ نیمسال می‌باشد بگذراند. دروس دوره به پیشنهاد استاد راهنما و با تصویب گروه آموزشی باتوجه به برنامه درسی مصوب هر رشته تعیین می‌گردند.
- تبصره ۱:** دانشجو می‌بایست در طول مرحله آموزشی در هر نیمسال تحصیلی حداقل در ۶ واحد درسی (با احتساب دروس مذکور در تبصره ماده ۹ و تبصره ماده ۱۰) ثبت نام نماید مگر آنکه واحدهای باقیمانده کمتر از ۶ واحد باشد.
- تبصره ۲:** حذف درس یا تغییر فهرست دروس در دوره دکتری تنها در شرایط اضطراری امکان پذیر است. بدین منظور دانشجوی متقاضی حذف یا تغییر درس باید دلایل و مدارک لازم را ارائه کند. مراحل بعدی شامل تأیید استاد راهنما و گروه آموزشی مربوطه و تصویب نهایی شورای دانشکده می‌باشند.

تبصره ۳: دانشجو می‌تواند یکی از دروس خود را بصورت مطالعه انفرادی (reading course) با استاد راهنمای اول یا دوم خود اخذ نماید. سرفصل مطالب این دروس باید منطبق بر یکی از دروس مصوب دوره باشد و ارائه آن در هر نیمسال تحصیلی منوط به درخواست استاد راهنما و تصویب شورای گروه تخصصی ذیربط است.

ماده ۸- حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۴ از ۲۰ است.

ماده ۹- میانگین کل نمرات دانشجو در دوره آموزشی نباید از ۱۶ کمتر باشد.

تبصره: در صورتیکه میانگین کل نمره‌های دانشجو به ۱۶ نرسد دانشجو می‌تواند حداکثر تا ۲ درس از دروس مصوب دوره را بمنظور جبران معدل و طبق ضوابطی که توسط شورای آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه تعیین می‌گردد اخذ نماید. این دروس توسط استاد راهنما پیشنهاد و به تصویب شورای گروه آموزشی مربوطه می‌رسند.

ماده ۱۰- به مدت مجاز مرحله آموزشی دانشجویانی که تعدادی از واحدهای درسی لازم را در دوره کارشناسی ارشد نگذرانده و به تشخیص شورای گروه آموزشی نیاز به گذراندن حداقل ۶ واحد درس جبرانی راداشته باشند یک نیمسال تحصیلی افزوده می‌شود. حداکثر واحدهای جبرانی ۱۲ و حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۴ از ۲۰ می‌باشد. نمرات دروس جبرانی در میانگین کل و تعداد واحدهای دوره آموزشی دانشجو احتساب نمی‌گردند.

تبصره: گذراندن یک درس زبان انگلیسی با ارزش معادل ۳ واحد برای دانشجویان دوره‌های دکتری دانشگاه در مرحله آموزشی اجباری است. این درس بمنظور تقویت مهارت‌های دانشجویان در نوشتن متون علمی (academic writing) ارائه می‌گردد ولی نمره آن در محاسبه میانگین کل و تعداد واحدهای دوره آموزشی دانشجو احتساب نخواهد شد.

هـ- آزمون جامع و دفاع از پیشنهادیه رساله (ارزیابی جامع)

ماده ۱۱- دانشجویانی که مرحله آموزشی را با موفقیت به انجام رسانده و واجد شرایط مذکور در بند (۱-۳) و تبصره ماده ۱۰ در ارتباط با مهارت‌های زبان انگلیسی نیز باشند می‌توانند درخواست برگزاری "آزمون جامع و دفاع از پیشنهادیه رساله" خود را حداقل دو ماه قبل از ارزیابی و پس از تأیید استادراهنما و گروه آموزشی مربوطه به تحصیلات تکمیلی دانشکده ارائه نمایند. زمان انجام این ارزیابی شفاهی نیمسال سوم و در صورت تشخیص شورای دانشکده نیمسال چهارم می‌باشد.

تبصره: تحصیلات تکمیلی دانشکده قبل از برگزاری آزمون بایستی نظر تحصیلات تکمیلی دانشگاه را درخصوص شرایط عمومی و آموزشی دانشجو استعلام نماید. تحصیلات تکمیلی دانشگاه نظر خود را ظرف مدت ۱۵ روز به دانشکده اعلام می‌نماید.

ماده ۱۲- دانشجو موظف است با نظر استاد راهنما پیشنهادیه رساله دکتری خود را تنظیم و آنرا حداقل دو هفته قبل از برگزاری جلسه ارزیابی در اختیار اعضای هیأت داوران قرار دهد.

ماده ۱۳- پیشنهادیه رساله دکتری، گزارشی مشتمل بر معرفی موضوع تحقیق، مرور فعالیت‌های انجام شده در زمینه مورد نظر و ارائه توضیحات لازم در خصوص روش انجام تحقیق بوده و می‌بایست در آن بطور صریح به نوآوری‌های مورد نظر در کار پژوهشی (Contributions) اشاره شده باشد.

تبصره: دانشجو در نیمسالی که مشغول تهیه گزارش و شرکت در ارزیابی است بعنوان دانشجوی درحال گذراندن ارزیابی جامع ثبت نام می‌شود.

ماده ۱۴ - برنامه‌ریزی تشکیل جلسه ارزیابی و دعوت از اعضای هیأت داوران بر عهده معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده می‌باشد.

ماده ۱۵ - ارزیابی آموزشی و پژوهشی (ارزیابی جامع) توسط اعضای هیأت داوران به شرح زیر صورت می‌گیرد:

۱- استاد یا اساتید راهنما

۲- چهار نفر عضو هیأت علمی به پیشنهاد گروه آموزشی و تصویب شورای دانشکده که مرتبه علمی دو تن از آنان باید حداقل دانشیار باشد.

تبصره ۱: یک نفر عضو هیأت علمی بعنوان نماینده تحصیلات تکمیلی دانشکده بدون حق رأی و صرفاً بمنظور نظارت بر حسن برگزاری جلسه و رعایت دستورالعمل‌ها و آیین نامه‌های ذریبط در جلسه ارزیابی شرکت می‌کند.

تبصره ۲: یکی از دانشیاران عضو هیأت داوران باید از خارج از دانشگاه و عضو هیأت علمی یکی از دانشگاه‌های معتبر یا مراکز آموزشی و پژوهشی مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری باشد.

ماده ۱۶ - جلسه ارزیابی با هدف ارزیابی قابلیت‌های آموزشی و پژوهشی دانشجو در حضور هیأت داوران و با هدایت نماینده تحصیلات تکمیلی دانشکده تشکیل و پس از حضور اساتید راهنما و حداقل ۳ نفر از داوران رسمیت می‌یابد. حضور عضو خارج از دانشگاه هیأت داوران جهت برگزاری جلسه الزامی است.

ماده ۱۷ - نتیجه ارزیابی جامع به شرح ذیل ظرف حداکثر ده روز پس از برگزاری آن به تحصیلات تکمیلی دانشگاه منعکس می‌گردد:

۱- قبول

۲- قبول پس از اصلاح گزارش پیشنهادیه رساله

۳- مردود

ماده ۱۸ - به دانشجویان مردود یکبار فرصت داده می‌شود در ارزیابی مجدد شرکت نمایند. در صورت مردود شدن در ارزیابی دوم، دانشجو محروم از تحصیل می‌گردد.

ماده ۱۹ - در کارنامه دانشجویان مشمول مورد ۲ از ماده ۱۷ عنوان "قبول منوط به انجام اصلاحات در گزارش" درج و پس از انجام اصلاحات لازم که به تأیید استاد راهنما و استاد مدعو خارجی رسیده است، ارزیابی جامع با عنوان قبول وارد می‌شود. (این اصلاحات شامل اصلاحات جزئی نمی‌باشد).

ماده ۲۰ - نتیجه ارزیابی جامع از طریق مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه، حداکثر ظرف سه هفته پس از برگزاری جلسه ارزیابی کتباً به دانشجو اعلام می‌گردد.

ماده ۲۱ - دانشجویان دکترایی که نیاز به شرکت در ارزیابی جامع دوم را ندارند باید حداکثر تا پایان نیمسال چهارم و دانشجویانی که موظف به تکرار ارزیابی جامع خود شده‌اند باید حداکثر تا پایان نیمسال پنجم از پیشنهادیه رساله خود دفاع و ارزیابی جامع خود را با موفقیت طی نمایند. طول مدت مجاز تحصیل دانشجویان اعم از اینکه در یک یا دو ارزیابی جامع شرکت نمایند یکسان می‌باشد.

و- مرحله پژوهشی و تدوین رساله

ماده ۲۲ - دانشجو موظف است فعالیتهای علمی و تحقیقی خود را از ابتدای دوره با هماهنگی استاد راهنما آغاز نماید.

ماده ۲۳ - بمنظور اخذ مجوز برگزاری دفاع از رساله، دانشجو می‌بایست حداقل ۲/۵ امتیاز از جدول زیر کسب نماید. اعطای امتیاز منوط به ارائه مدرکی دال بر قبول قطعی مقاله و یا انتشار آن است.

رتبه	موضوع	امتیاز
۱	مقاله نمایه شده خارجی	۲
۲	مقاله معتبر علمی و پژوهشی	۱
۳	مقاله کنفرانس	۰/۵

تبصره ۱: امتیاز مقاله فقط در صورتی که مقاله مستخرج از موضوع پایان نامه دانشجوی بوده و اسامی استاد یا اساتید راهنما در مقاله ذکر شده باشند به دانشجوی تعلق میگیرد.

تبصره ۲: کسب حداقل دو امتیاز از موارد ۱ و ۲ ضروریست.

ماده ۲۴ - اعلام آمادگی جهت دفاع از رساله با تأیید استاد راهنما، گروه آموزشی مربوطه و شورای دانشکده صورت میگیرد.

ماده ۲۵ - ترکیب هیأت داوران در جلسه دفاع از رساله مطابق ماده ۱۵ این دستورالعمل باضافه استاد یا اساتید مشاور می باشد. اعضای هیأت داوران می توانند همان افراد مدعو در جلسه ارزیابی جامع بوده و یا افرادی متفاوت با همان مراتب دانشگاهی باشند. لازم است اسامی این افراد در شورای دانشکده مطرح و به تأیید رسیده باشند. همچنین یک نفر عضو هیأت علمی به انتخاب مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه به منظور نظارت بر حسن برگزاری جلسه و رعایت دستورالعملها و آیین نامه های ذیربط در جلسه دفاعیه شرکت می کند.

ماده ۲۶ - برنامه ریزی تشکیل جلسه دفاع از رساله و دعوت از اعضای هیات داوران بر عهده معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده می باشد.

ماده ۲۷ - نسخه های رساله که براساس شیوه نامه تدوین پایان نامه در دوره های دکتری تهیه و به تعداد کافی تکثیر شده است می بایست حداقل چهار هفته قبل از دفاع در اختیار هیأت داوران قرار گیرد.

ماده ۲۸ - اعضای هیات داوران می بایست نظر مثبت خود جهت شرکت در جلسه دفاع را تا قبل از برگزاری جلسه با استفاده از فرم مربوطه به تحصیلات تکمیلی دانشکده اطلاع دهند.

ماده ۲۹ - معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده حداقل چهار هفته قبل از برگزاری دفاع، مراتب آمادگی دانشجوی جهت دفاع از رساله را بمنظور اخذ مجوز و معرفی نماینده به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه اعلام می نماید.

ماده ۳۰ - تحصیلات تکمیلی دانشکده پس از دریافت حداقل ۳ پاسخ مثبت از سوی داوران (که یکی از آنها باید حتماً داور خارجی باشد) تاریخ جلسه دفاع را با هماهنگی و همکاری دانشجوی و استاد راهنما تعیین و اعلام می نماید.

ماده ۳۱ - جلسه دفاع از رساله با حضور استاد یا اساتید راهنما و مشاور، نماینده تحصیلات تکمیلی دانشگاه و حداقل ۳ نفر از داوران رسمیت می یابد. حضور داور خارجی و نماینده تحصیلات تکمیلی دانشگاه جهت برگزاری جلسه الزامی است.

ماده ۳۲ - جلسه دفاع در حضور هیات داوران و با هدایت نماینده تحصیلات تکمیلی دانشگاه برگزار می گردد.

ماده ۳۳ - نتیجه جلسه دفاع از رساله و امتیاز آن یکی از موارد زیر خواهد بود:

نتیجه جلسه دفاع از رساله:

۱- پذیرش رساله دکتری

۲- پذیرش رساله دکتری پس از انجام اصلاحات پیشنهادی هیأت داوران.

۳- برگزاری دفاع مجدد (بدون تغییر هیأت داوران).

۴- عدم پذیرش رساله دکتری.

امتیاز رساله پذیرفته شده:

۱- با درجه عالی نمره ۱۹ تا ۲۰

۲- با درجه بسیار خوب نمره ۱۸ تا ۱۸/۹۹

۳- با درجه خوب نمره ۱۶/۵ تا ۱۷/۹۹

۴- با درجه قابل قبول نمره ۱۵ تا ۱۶/۵

تبصره ۱: چنانچه رساله نیاز به اصلاحاتی داشته باشد، دانشجو موظف است پس از اعمال اصلاحات، مراتب را به تأیید استاد راهنما و استاد مدعو خارجی رسانده و فرم تکمیل شده مربوطه را به تحصیلات تکمیلی دانشکده تحویل نماید.

تبصره ۲: اعمال اصلاحات لازم در پایان نامه و یا برگزاری جلسه دفاع مجدد نباید از حداکثر مدت مجاز دوران تحصیل دانشجو تجاوز نماید و تحصیلات تکمیلی دانشکده موظف به نظارت بر این امر و انجام اقدامات مقتضی در این خصوص است.

ماده ۳۴ - تحصیلات تکمیلی دانشکده می بایست نسخه ای از فرم‌های تکمیل شده مربوط به برگزاری جلسه دفاع را حداکثر دو هفته پس از دفاع، جهت انجام اقدامات مقتضی به تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال نماید. همچنین می‌بایست دو نسخه از رساله پس از اعمال کلیه اصلاحات لازم که بر روی دو دیسک فشرده (CD) ذخیره شده به همراه پرونده آموزشی دانشجو جهت انجام امور فارغ التحصیلی به تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال گردند.

ز- سایر مقررات

ماده ۳۵ - مدت مجاز تحصیل در دوره دکتری بطور معمول ۴ سال است.

تبصره ۱: در صورت پیشنهاد استاد راهنما، تأیید گروه آموزشی و تصویب شورای دانشکده، حداکثر ۲ نیمسال به مدت مجاز تحصیل افزوده می‌شود.

تبصره ۲: در صورت عدم اتمام تحصیلات دکتری در مدت ۵ سال، دانشجو باید شخصاً به دبیرخانه کمیسیون موارد خاص دانشگاه مراجعه و تقاضای ادامه تحصیل خود را با ذکر دلایل طولانی شدن دوره ارائه دهد.

ماده ۳۶ - دانشجو موظف است که در طول دوره تحصیل، گزارشی از فعالیت‌های خود در هر نیمسال تحصیلی را در انتهای نیمسال به استاد راهنمای خود تحویل دهد. انجام ثبت نام در هر نیمسال پس از نیمسال اول منوط به تحویل فرم تکمیل شده مربوط به نیمسال قبل به تحصیلات تکمیلی دانشکده است.

ماده ۳۷ - دانشجویان دکتری دانشگاه موظف به ارائه دو سمینار در سال‌های سوم و چهارم تحصیل خود براساس برنامه ریزی تحصیلات تکمیلی دانشکده می باشند. برگزاری سمینارهای ۱ و ۲ اجباری بوده و در کارنامه دانشجو با عنوان "گذرانده" (بدون نمره) منعکس می‌گردند.

ماده ۳۸ - هر دانشجو در طول تحصیل می‌تواند از دو ترم مرخصی با احتساب در سنوات استفاده نماید.

تبصره: دانشجو در ترم اول نمی‌تواند از مرخصی با احتساب استفاده نماید.

ماده ۳۹ - فرم‌های گردش کار بمنظور تسهیل در روند اجرای این دستورالعمل، توسط مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه تهیه و به تصویب شورای آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه خواهند رسید.

ماده ۴۰ - این دستورالعمل مشتمل بر ۷ بخش، ۴۰ ماده و ۲۰ تبصره در تاریخ ۸۶/۲/۲۵ در شورای دانشگاه به تصویب رسید و برای دانشجویانی که از سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶ پذیرفته می‌شوند لازم الاجراست. استفاده از مفاد این دستورالعمل در ارتباط با دانشجویان ورودی قبلی نیز پس از کارشناسی و تعیین موارد در شورای آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه بلامانع است.